

Локомотив науково-технічного та інноваційного розвитку України

Виступ Президента України Леоніда КУЧМИ на урочистих зборах з нагоди 350-річчя заснування міста Харкова

Шановні учасники урочистого зібрання! Дорогі харків'яни!

У ці дні, убравшись у святкові шати, ваше славне місто - особливо прекрасне. Святковий настрій панує, напевне, в кожній харківській родині, в кожній домівці.

Щиро вітаю вас із ювілеєм.

350 років - вік дуже промовистий. Відзначаючи сьогоднішнє свято, ми мимоволі переносимося у ті бурхливі - героїчні і разом з тим трагічні - часи, коли Україна піднімалася з прірви багатовікової бездержавності. Коли під свист козацьких шабел на українську землю поверталася вимріяна, довгождана воля.

Це величне слово - свобода - читається в назві вашого краю - Слобожанщини, заснованого вільними воїнами середньовіччя - козаками. Навіть центральний майдан столиці - один з найбільших міських майданів у світі - носить назву площа Свободи. Волелюбність та завзяття батьків - засновників міста передалася усім наступним поколінням, які перетворили Харків з невеличкої фортеці в Дикому Полі на форпост торгівлі та ремісництва, а згодом і на провідний інтелектуальний, виробничий центр, осереддя українського духовного та економічного піднесення.

Свободолюбний дух, який 350 літ тому принесли на цю благодатну землю ваші пращури, не викоренили ні кріпаччина, ні багатовікова антиукраїнська істерія, ні голодомори.

Саме тут, у стінах першого в Україні університету на початку XIX століття пробилися паростки українства, саме тут чи не вперше в післяпетровський період наш народ вустами Срезневського, Квітки-Основ'яненка, Гулака-Артемовського показав, що Україна - не Росія, заявивши про наше право на власну мову і культуру.

Харківщина дала таких велетів українського духу, як історик Микола Костомаров, письменник Михайло Старицький, композитор Микола Лисенко, мовознавець Олександр Потебня.

Не кожне місто в Україні і поза нею може надати такий довгий перелік заслуг перед історією, які розпочинаються промовистим визначенням - уперше!

Крім першого університету, який наступного року відзначатиме своє 200-річчя, тут з'явилися перша залізниця, перший театр, перший словник української мови, перший часопис, перший художній музей. А також перший український трактор і реактивний літак. І навіть пам'ятник Тарасові Шевченку стараннями видатної українки Христини Алчевської тут постав уперше в Україні - в 1899 році.

І нарешті Харків став першою столицею Радянської України - як самостійного державно-територіального утворення. Звідси розпочинався український ренесанс початку 20-х років минулого століття.

Харківські фізики вперше на просторах колишньої країни розщепили атом, отримали рідкий водень, збудували електростатичний генератор. Харківський конструктор Михайло Кошкін став творцем найкращого у світі танка часів Другої світової війни - Т-34.

І сьогодні тут б'ється сталеве серце вітчизняного машинобудування - основи української економіки. Ваші підприємства-гіганти утримують передові позиції як на землі, так і на небі. Трактори, парові турбіни, енергетичне обладнання, літаки, системи управління ракетно-космічними апаратами - це ваш вклад у нарощування потужності Української держави.

Такі велетні, як "Турбоатом", Харківський авіаційний, "Комунар", ФЕД, сьогодні демонструють найкращі зразки української індустріальної марки, подають приклад успішного управління, пошуку свого місця на ринкових просторах.

Для мене, вихідця з військово-промислового Дніпропетровська місто Харків завжди асоціювалося з інтелектом, злетом інженерно-технічної думки, математичними ідеями.

Ваше місто дало світові таких видатних науковців, як математик Остроградський, біолог Мечніков, хімік Бекетов, фізики Веркін та Ландау.

Достатньо сказати, що в Харкові мешкає один з винахідників водневої бомби Олег Олександрович Лаврентьєв, який ще у 24-літньому віці вперше у світі сформулював завдання щодо використання керованого термоядерного синтезу для мирної енергетики й розробив конструкцію першого реактора.

Сам Бог велів, аби цей благодатний край став інтелектуальним центром нації, рушієм нашого інноваційного відродження. Ви - з вашим невичерпним науковим та промисловим потенціалом - просто зобов'язані стати взірцем

економічного зростання для всієї України, основою високотехнологічного машинобудування, яке визначатиме місце нашої держави у світі.

Сьогоднішнє зростання економіки, оновлення всіх сфер нашого життя переконує в тому, що ми маємо відходити від надмірної централізації і віддавати ініціативу регіонам. Бо саме в областях України криються бездонні резерви нашого розвитку, сила, яка буде живити наш поступ у майбутньому.

Нині Харків лідирує за темпами залучення інвестицій, серед перших - за кількістю уведених у дію об'єктів соціальної сфери. Генерує нові ідеї і розробки, кує кваліфіковані кадри для всієї України.

Недарма ваше місто вважається флагманом у сфері освіти. Нині тут налічується 80 вищих навчальних закладів різних форм власності.

Харківські вищі навчальні заклади - це не тільки заклади з підготовки спеціалістів, а й провідні наукові центри. Вони подають приклад того, яким шляхом повинна рухатися реформа освіти. Сьогодні я підписав укази про присвоєння статусу національних Харківському державному економічному університету та Харківському державному педагогічному університету імені Г. С. Сковороди.

Харківський студент - це особлива освітянська "марка", яка високо цінується не лише в Україні, а й за її межами. Це і сучасні знання, і високий інтелект, і сумління, і що дуже важливо - патріотична позиція.

Дивлячись на студентство Харкова, переконуєшся, що місто й у майбутньому залишатиметься локомотивом науково-технічного, інноваційного розвитку України.

Щойно ми брали участь у відкритті нових станцій метро, фізкультурно-спортивного комплексу "Локомотив", Палацу студентів, побували на реконструкції Будинку державної промисловості і ще раз мали можливість переконатися, що Харків, як і вся наша держава, оновлюється, набирається сил і міцніє.

Сьогодні мені особливо приємно відзначити, що ваша знаменита землячка Яна Клочкова знову прославила Україну, виборовши дві золоті медалі на Олімпійських Іграх.

Ми пишаємося Яною, тими великими спортивними досягненнями, якими вона звеличує нашу державу. Адже щразу, коли - завдяки здобуткам героїв нашого часу - піднімається український прапор, звучить Гімн України, ми утверджуємося у світі як народ, що перемагає. Саме тому я підписав указ про присвоєння Яні Клочковій високого звання "Герой України".

Ваше місто розкинулося на давньому перетині доріг зі Сходу на Захід, із Півночі на Південь. У цих краях пролягав знаменитий Муравський шлях, який з'єднав слов'янський світ із Причорномор'ям. І саме тут, на Дикому полі, схрестилися цивілізації та культури різних епох, зустрілися Європа з Азією.

Ця земля, стоптана вздовж і поперек великим Сковородою, спонукає до філософських роздумів про те, хто ми є і якого ми роду.

Я більш ніж переконаний, що Харків - це європейське місто. Європейське - за своєю архітектурою, духом, настроями.

Харків - велике місто. Як кажуть, хоч і не перше в Україні, але й не друге.

Процитую добре відомого вам історика, ректора Харківського університету, голову міської думи дореволюційних часів, академіка Дмитра Багалія, який писав ще в 1918 році, наче заглядаючи в наше сьогоднішнє:

"Харків був чисто українським містом, а потім, коли обрусів, частина його української інтелігенції, прихильна до народу, працювала над відродженням свого народу й бережно донесла се бажання до наших днів - до сього великого українського руху, котрий не тільки утворив, але й проводить у життя і національне, і політичне відродження усієї України, а разом з нею і Харкова з Слобожанщиною".

Дорогі харків'яни!

Вітаючи вас із сьогоднішньою знаменною подією, бажаю вам міцного здоров'я, щастя та успіхів в українському відродженні, про яке писав ваш земляк.

Зі святом знаменного ювілею вашого славного міста!

Із Днем Незалежності України - найсвітлішим нашим національним святом, яке настає!

Президентський вісник. - 2004. - 25 серпня. - С.4.